

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Sławomir Pałka

BK-VII.0520.383.2026
Warszawa, 25 sierpnia 2026 r.

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr **18381** Pani Posłanki Danuty Jazłowieckiej w sprawie *praktycznego stosowania projektowanych przepisów dotyczących pieczy współdzielonej* (projekt ustawy UD349).

Ad 1

U podstaw projektu Ministerstwa Sprawiedliwości UD349¹ leży przekonanie, że dziecko powinno spędzać równy lub porównywalny czas z każdym z rodziców po ich rozstaniu – o ile jest to zgodne z jego dobrem i bezpieczeństwem. Nie zawsze z uwagi na sytuację dziecka czy też możliwości jednego z rodziców wymóg połowy czasu spędzonego z dzieckiem będzie możliwy. Podział ten winien być jednak wymierny, i to zarówno w dni powszednie, jak i weekendy oraz święta. Tylko w takim przypadku rodzic może mieć realny wpływ na kształtowanie zachowań dziecka i jego wychowanie.

Sąd w orzeczeniu ustali wymiar powtarzających się okresów, w których rodzice będą sprawować pieczę nad dzieckiem. Zakres ten winien zapewniać zachowanie realnego wpływu obojga rodziców, którym przysługuje władza rodzicielska, na wychowywanie dziecka i musi być zgodny z dobrem dziecka. Zatem nawet w przypadku, gdy jeden

¹ Projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw:
<https://legislacja.gov.pl/projekt/12407952>

z rodziców będzie sprawował bieżącą pieczę nad dzieckiem w zakresie odpowiadającym 70% czasu, a drugi z rodziców w zakresie odpowiadającym 30% czasu, orzeczenie pieczy współdzielonej nie jest wykluczone, o ile jest to w najlepszym interesie dziecka, zapewniającym jego prawidłowy rozwój.

Ad 2

Sądy w ramach indywidualnego rozpoznania konkretnej sprawy będą uwzględniały (i już teraz uwzględniają) rzeczywisty zakres sprawowanej pieczy oraz ponoszonych kosztów utrzymania dziecka.

Zgodnie z projektem, każdorazowo sąd w orzeczeniu będzie zobowiązany określić wymiar sprawowanej bieżącej pieczy przez każdego rodzica w powtarzających się okresach, biorąc pod uwagę konkretne okoliczności faktyczne danej sprawy.

Taki wymiar powinien urzeczywistniać przede wszystkim dobro dziecka i jego potrzeby (wynikające z wieku czy stanu zdrowia, realizacji obowiązku edukacyjnego czy zajęć dodatkowych), jak również więzi emocjonalne z każdym z rodziców, miejsce pracy i zamieszkania rodziców czy też możliwość sprawowania przez nich osobistej bieżącej pieczy nad dzieckiem. Bardzo ważny jest dotychczasowy model i zakres sprawowania rzeczywistej pieczy nad dzieckiem – i to zarówno przed rozstaniem rodziców, jak i po rozstaniu (aż do czasu wydania orzeczenia).

Wprowadzenie do Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego definicji pieczy współdzielonej i określenie kryteriów jej orzekania nie zmienia zasad orzekania o obowiązku alimentacyjnym. Sąd ustala i będzie ustalał wysokość świadczenia alimentacyjnego na ogólnych zasadach, czyli z jednej strony uwzględni usprawiedliwione potrzeby dziecka, a z drugiej strony zarobkowe i majątkowe możliwości zobowiązanego (artykuł 135 paragraf 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Jednocześnie weźmie pod uwagę zakres osobistych starań o wychowanie i utrzymanie uprawnionego przez każdego z rodziców (artykuł 135 paragraf 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego) – czyli „rzeczywisty zakres sprawowanej pieczy”. W sytuacji, kiedy jeden z rodziców ma wyższe możliwości

zarobkowe i majątkowe (choćby z powodu dotychczasowego podziału obowiązków domowych i przyjętego modelu sprawowania pieczy nad dzieckiem), potrzeba zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb dziecka może uzasadniać ustalenie po stronie tego rodzica obowiązku alimentacyjnego. Podobnie okresy sprawowania pieczy nie zawsze muszą być równe, co również może uzasadniać ustalenie obowiązku alimentacyjnego po stronie tego rodzica, który w mniejszym rozmiarze wykonuje pieczę. W przypadku jednak, kiedy sytuacja majątkowa rodziców jest zbliżona, a piecza współdzielona wykonywana w równych lub bardzo zbliżonych czasowo okresach, sąd winien mieć możliwość odstąpienia od orzekania o obowiązku alimentacyjnym. W projekcie zatem zaproponowano, aby orzekając pieczę współdzieloną sąd wyjątkowo, w uzasadnionych przypadkach mógł odstąpić od orzekania w tej kwestii.

Ad 3

Podstawowym celem pieczy współdzielonej jest zapewnienie najlepszych warunków dla prawidłowego rozwoju dziecka, w tym zapewnienie mu bezpieczeństwa od przemocy.

Stosowanie jakiegokolwiek formy przemocy w praktyce uniemożliwia orzeczenie pieczy współdzielonej. Warunkiem koniecznym orzeczenia pieczy współdzielonej jest wspólne powierzenie rodzicom wykonywania władzy rodzicielskiej. W sytuacji stosowania przemocy przez jednego lub oboje rodziców nie jest możliwe powierzenie rodzicom wspólnego wykonywania władzy rodzicielskiej, a tym bardziej orzeczenie pieczy współdzielonej. W każdej jednostkowej sprawie orzekać w tym przedmiocie będzie sąd.

Każdy z rodziców w okresie sprawowania bieżącej pieczy nad dzieckiem decyduje samodzielnie o zwykłych, codziennych sprawach dziecka. Natomiast odnośnie do istotnych spraw dziecka, takich jak edukacja czy zdrowie, pożądane jest współdziałanie obojga rodziców. Niezdolność podjęcia właściwej komunikacji i współpracy między rodzicami w istotnych sprawach dziecka zazwyczaj będzie uniemożliwiać orzeczenie pieczy współdzielonej. Jednak, jeśli konflikt między rodzicami miał charakter przejściowy, nieprzemocowy, a rodzice podjęli próbę komunikacji i współpracy w istotnych sprawach dziecka, piecza współdzielona nie jest wykluczona, jeśli jest zgodna z dobrem dziecka.

Wnioski o zabezpieczenie w sprawach dotyczących pieczy nad małoletnimi dziećmi i kontaktów są rozpatrywane po przeprowadzeniu rozprawy (artykuł 756¹ Kodeksu postępowania cywilnego). Sąd orzekając o pieczy współdzielonej w trybie zabezpieczenia zobowiązany jest do oceny kryteriów z artykułu 58 paragraf 1a² Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego w kontekście dobra dziecka. Sąd winien odstąpić od jej orzekania, jeśli jest ona sprzeczna z dobrem dziecka lub rodzic odmówi przyjęcia na siebie obowiązków wynikających z powierzenia mu pieczy w takiej formie.

Udzielenie zabezpieczenia przez ustalenie pieczy współdzielonej na czas trwania postępowania ma zapobiec izolacji dziecka od jednego z rodziców. Ma także zapobiec podejmowaniu przez któregośkolwiek z rodziców takich celowych działań, które przez fakty dokonane uniemożliwiałyby sądowi ustanowienie pieczy współdzielonej w orzeczeniu kończącym postępowanie. Czas trwania sprawy umożliwia też obserwację, jak dziecko i rodzice funkcjonują w modelu pieczy współdzielonej, oczywiście jeżeli na moment udzielania zabezpieczenia taka forma nie będzie sprzeczna z dobrem dziecka. Jeżeli orzeczenie pieczy współdzielonej nie będzie możliwe, gdyż będzie sprzeczne z dobrem dziecka, sąd udzieli zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni.

Ustalenie przez sąd (także na etapie postępowania zabezpieczającego), że choćby jeden z rodziców stosował przemoc, będzie skutkować odmową ustanowienia pieczy współdzielonej (także w trybie zabezpieczenia) z uwagi na zagrożenie dobra dziecka. Takich ustaleń sąd opiekuńczy dokonuje samodzielnie, w oparciu o uprawdopodobnione twierdzenia stron i przedłożone dowody. Sąd opiekuńczy z urzędu bada sytuację dziecka i może między innymi zarządzić przeprowadzenie przez kuratora sądowego wywiadu środowiskowego w celu zebrania informacji dotyczących małoletniego i złożenia z niego sprawozdania (artykuł 570¹ paragraf 1 Kodeksu postępowania cywilnego). Przed wydaniem orzeczenia co do osoby dziecka sąd powinien wysłuchać dziecko (artykuły 216¹ i następne oraz artykuł 576 paragrafy 2 i 3 Kodeksu postępowania cywilnego).

Przeprowadzając postępowanie dowodowe sąd może przesłuchać świadków i strony, wystąpić o informacje do placówek medycznych czy edukacyjnych, a w razie potrzeby skorzystania z wiedzy specjalnej, dopuścić dowód z opinii biegłych.

W Ministerstwie Sprawiedliwości dostrzegamy potrzebę pełnego urzeczywistnienia generalnej zasady dobra dziecka w zakresie szeroko rozumianego bezpieczeństwa. Dlatego uznaliśmy za zasadne postulaty o dookreślenie w projekcie UD349 charakteru przesłanek, których dochowanie będzie gwarantować, że bezpieczeństwo dziecka zostanie poddane wnikliwej analizie w każdej sprawie rozpoznawanej przez sąd opiekuńczy.

Zaproponowane zmiany akcentują treść prawa do bezpieczeństwa dziecka w sprawach dotyczących władzy rodzicielskiej oraz kontaktów z dzieckiem i mają zapewniać między innymi wolność od przemocy domowej, o której mowa w artyku 2 ustęp 1 punkt 1 ustawy z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 roku pozycja 1673 ze zm.).

W pierwszej kolejności w projekcie zaproponowano, aby jednym z obowiązków rodziców, oprócz obowiązku wychowania, troski o rozwój fizyczny i duchowy, a także przygotowania do pracy dla dobra społeczeństwa odpowiednio do jego uzdolnień, był obowiązek zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i ochrona jego prywatności.

Rodzice powinni chronić dziecko przed niebezpieczeństwami wynikającymi z otoczenia (na przykład nieodpowiednie treści w Internecie), przed szkodliwymi wpływami ze strony innych osób, ale także samemu tak postępować, aby nie narazić dziecka na niebezpieczeństwo. Chodzi przy tym o szeroko rozumiane bezpieczeństwo dziecka wynikające z prawa do życia, rozwoju, ochrony przed przemocą i wykorzystywaniem, a także prawa do edukacji i udziału w życiu społecznym. Obowiązkiem każdego rodzica jest zapewnienie dziecku wolności od stosowania wobec niego przemocy w każdej formie (fizycznej, psychicznej, emocjonalnej, seksualnej, ekonomicznej). O ile obowiązek ochrony dziecka przez przykładowo przemocą fizyczną czy seksualną może prowadzić do starań

jednego rodzica o odseparowanie dziecka od drugiego rodzica, o tyle celowa bezzasadna izolacja dziecka od drugiego rodzica narusza dobro dziecka, może nosić znamiona krzywdzenia dziecka, a nawet stosowania wobec niego przemocy emocjonalnej. Na sąd nakłada to konieczność wnikliwego rozpoznania sytuacji i dostosowania rozstrzygnięcia do indywidualnej sytuacji każdego dziecka.

Ratyfikowana przez Polskę Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule 11 maja 2011 roku (Dziennik Ustaw z 2015 roku pozycja 961, „Konwencja stambulska”) zobowiązuje, by przy ustalaniu prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem były brane pod uwagę przypadki przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji. Zapisy konwencji są nastawione na profilaktykę i zwalczanie przemocy oraz na politykę równościową.

Orzekanie o sposobie realizacji kontaktów winno następować zgodnie z potrzebami i dobrem dziecka przy uwzględnieniu konieczności ochrony dziecka przed przemocą domową. W świetle postanowień konwencji stambulskiej zaproponowano wprowadzenie zasady, że prawo do kontaktów z dzieckiem nie może naruszać prawa dziecka i innych osób do wolności od przemocy domowej, o której mowa w artykule 2 ustęp 1 punkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Chodzi tu przykładowo o sytuacje, kiedy jeden z rodziców stosował przemoc wobec drugiego rodzica, ale dziecko nie było świadkiem takiej przemocy. W takim przypadku realizacja prawa do kontaktów rodzica nie może naruszać prawa drugiego rodzica do wolności od przemocy, czego realizacją będzie zakaz ustalenia kontaktów z dzieckiem w miejscu zamieszkania osoby doznającej przemocy. W ten sposób prawo rodzica do kontaktu z dzieckiem może ulec ograniczeniu z uwagi na prawa osób doznających przemocy.

Stosowanie przemocy wobec samego dziecka jest okolicznością, która nakazuje sądowi ograniczenie lub zakazanie kontaktów z osobą stosującą przemoc (artykuł 113² i artykuł 113³ Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). W myśl ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, małoletni będący świadkiem przemocy domowej wobec innych osób także jest osobą doznającą przemocy domowej (artykuł 2 ustęp 2 ustawy).

Projekt przewiduje także, aby w sprawach o powierzenie wykonywania, ograniczenie, zawieszenie, pozbawienie i przywrócenie władzy rodzicielskiej, ustalenie, ograniczenie albo zakazanie kontaktów z dzieckiem sąd był zobowiązany do ustalenia czy dziecko ma zapewnione bezpieczeństwo oraz wolność od przemocy domowej, o której mowa w artykule 2 ustęp 1 punkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Podkreślenie tego obowiązku jest wyrazem szczególnej dbałości o dobro dziecka. Taka regulacja ma zapobiec krzywdzeniu dziecka, przez co rozumieć należy każde działanie czy zaniechanie rodzica, które narusza prawa i swobody dziecka oraz zakłóca jego optymalny rozwój. Orzeczenie sądu w tych sprawach wymaga uprzedniego sprawdzenia czy dziecko jest właściwie traktowane oraz czy jego podstawowe potrzeby fizyczne, emocjonalne i psychiczne są zaspokojone. Sprawdzanie sygnałów, zbieranie informacji i ich analiza umożliwi diagnozę sytuacji dziecka, a w przypadku ustalenia krzywdzenia dziecka, podjęcie przez sąd właściwych decyzji.

W sprawach o kontakty z dzieckiem sąd będzie ustalał spotkania z dzieckiem w taki sposób, by ich realizacja nie stanowiła zagrożenia dla praw i bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, o której mowa w artykule 2 ustęp 1 punkt 2 i ustęp 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Taka regulacja nakłada na sąd obowiązek ustalenia kontaktów w takiej formie, która nie ma szkodliwego wpływu na zdrowie, stan fizyczny lub psychospołeczny dziecka, które w przeszłości było krzywdzone, ani innej osoby doznającej przemocy domowej.

Podsumowując, projekt Ministerstwa Sprawiedliwości UD349, wprowadzając pieczę współdzieloną jako jedną z form wykonywania władzy rodzicielskiej, zakłada, że stosowanie przez któregośkolwiek z rodziców przemocy wobec dziecka dyskwalifikuje tego rodzica jako osobę, która może sprawować pieczę nad dzieckiem, a tym samym wykonywać w pełni władzę rodzicielską, co z kolei warunkuje powierzenie rodzicom sprawowania pieczy współdzielonej. Stosowanie przez któregośkolwiek z rodziców przemocy wobec innych osób stanowi z kolei przestankę, którą sąd musi brać pod uwagę przy orzekaniu w przedmiocie władzy rodzicielskiej czy kontaktów z dzieckiem.

Ad 4

Ocena sytuacji, w których po rozstaniu jedno z rodziców przez dłuższy czas faktycznie samodzielnie sprawuje opiekę nad dzieckiem, podczas gdy drugi rodzic nie uczestniczy w wykonywaniu obowiązków rodzicielskich - nie jest możliwa całościowo i bez uwzględnienia przyczyn opisanego stanu rzeczy.

Taki podział pieczy może przykładowo wynikać ze zgodnego porozumienia rodziców (na przykład ustalonego wspólnie podjęcia pracy przez jednego rodzica za granicą), z porzucenia rodziny przez jednego z nich, ale także z niezasadnego izolowania i ukrywania dziecka przez jednego z rodziców przed drugim. Dlatego w każdej konkretnej indywidualnej sprawie ocena musi być pozostawiona niezawisłemu sądowi, który oceni ją z uwzględnieniem dobra dziecka oraz rzeczywistego przebiegu wykonywania pieczy, zgodnie z artykułem 233 Kodeksu postępowania cywilnego.

Każdorazowo sąd decydując o formie wykonywania władzy rodzicielskiej winien uwzględnić potrzeby dziecka, ocenić zdolność rodziców do komunikacji i współdziałania w interesie dziecka, a także takie kryteria jak: zdanie i rozsądne życzenie dziecka, jego wiek i stan zdrowia, sytuację osobistą rodziców, odległość pomiędzy miejscami zamieszkania dzieci i dotychczasowy podział obowiązków. Katalog ten ma charakter otwarty. W sytuacji wspólnego angażowania się rodziców w bieżącą sytuację dziecka i współpracy rodzicielskiej w istotnych sprawach dziecka, sąd winien orzec pieczę współdzieloną, jeśli zapewnia ona dobrostan dziecka.

Z wyrazami szacunku

Sławomir Pałka
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/